

Το πρόσχημα του άρθρου 16 και οι πληγές των Πανεπιστημίων

11/2/2000

| ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ |

Μπορεί το κλίμα που επικρατεί σήμερα στα πανεπιστήμια να μην ευνοεί την αναζήτηση συμπτώσεων και συμφωνιών, το «Εθνος της Κυριακής», ωστόσο, επιχειρεί μια πρώτη απόπειρα διαλόγου.

Στη συζήτηση που ακολουθεί, τρεις γνωστοί καθηγητές, με επιστημονικές περγαμηνές και δημόσια παρουσία, ψάχνουν να βρουν τι ακριβώς τους χωρίζει και τι ενδεχομένως τους συνδέει.

Ο πρώτος, ο διεθνολόγος Θάνος Βερέμης, είναι πρόεδρος του ΕΣΥΠ, θεσμικός σύμβουλος της κυβέρνησης.

Ο δεύτερος, ο νομικός Μιχάλης Σταθόπουλος, χρημάτισε υπουργός Δικαιοσύνης επί κυβερνήσεως Σημίτη, ενώ τάχθηκε, από νωρίς, κατά της αναθεώρησης του άρθρου 16.

Ο τρίτος, τέλος, ο οικονομολόγος του ΕΜΠ Λευτέρης Παπαγιαννάκης, πρόσωπο που δραστηριοποιείται επί χρόνια στον χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς, πρωταγωνιστεί στις κινήσεις αναζήτησης διεξόδου που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Η είδηση που προκύπτει από τη δίωρη «συνύπαρξη» τους, πάντως, δεν είναι μόνο το γεγονός ότι... κάθισαν στο ίδιο τραπέζι...

Τα νέα δεδομένα

Από το κλείσιμο του ραντεβού με τους τρεις καθηγητές μέχρι την πραγματοποίησή του στα γραφεία του «Εθνους της Κυριακής» μεσολάβησαν μόλις τρεις ημέρες. Ήταν, ωστόσο, αρκετές για να αλλάξουν όλα. Η σχεδόν όλα...

Η απόφαση του Γιώργου Παπανδρέου να αποσύρει το κόμμα του από τη διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης, καταθέτοντας πρόταση μομφής κατά της κυβέρνησης και ζητώντας παράλληλα πρόωρες εκλογές, είχε δημιουργήσει ένα εντελώς νέο περιβάλλον...για τα ελληνικά πανεπιστήμια

«University... μαύρη είν η νύχτα»

Σημειώνω ότι και οι τρεις συμφωνείτε στην ανάγκη μεταρρυθμίσεων... Δηλαδή, τόσο κακά είναι τα πανεπιστήμια που διαθέτουμε;

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Ασφαλώς και δεν είναι τόσο κακά. Αυτό που πρέπει να προσέξουμε, ωστόσο, είναι ότι τα Πανεπιστήμιά μας έχουν τεράστια διαστρωμάτωση ποιότητας. Μέσα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, για παράδειγμα, υπάρχει ένα Χάρβαρντ, ένα University of Cincinnati, αλλά κι ένα University of... μαύρη είναι η νύχτα στα βουνά!

Λογικό δεν είναι; Μπορεί να είναι όλοι άριστοι; Εικόνα της κοινωνίας είναι και το πανεπιστήμιο...

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Διαφωνώ! Το πανεπιστήμιο δεν είναι και δεν πρέπει να είναι εικόνα της κοινωνίας. Το πανεπιστήμιο προσπαθεί να δημιουργήσει μια καλύτερη κοινωνία, μια άριστη κοινωνία, αν είναι δυνατόν. Το πανεπιστήμιο, αν μπορούσε, θα έπρεπε να είναι η Ακαδημία του Πλάτωνα και η Περιπατητική Σχολή του Αριστοτέλη...

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Συμφωνώ ότι υπάρχει διαστρωμάτωση ποιότητας. Αλλά δεν θα συμφωνούσα με την άποψη ότι το πανεπιστήμιο δεν πρέπει να αντανakλά την κατάσταση της κοινωνίας... Ας έρθω όμως στο ερώτημά σας: ποια είναι η εικόνα των πανεπιστημίων; Είναι, άραγε, αυτή η θλιβερή εικόνα που διακινείται; Η γνώμη μου είναι ότι, για λόγους εντυπωσιασμού, τα προβλήματα διογκώνονται. Προσέξτε: όχι ότι δεν υπάρχουν, αλλά διογκώνονται. Υπάρχουν, πάντοτε, κάποιοι χώροι, κάποιοι κύκλοι και κάποια συμφέροντα, που επιδιώκουν να απαξιώνουν το πανεπιστήμιο.

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Θεωρώ ότι η εικόνα που συστηματικά πλασάρεται για τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα. Δεν ξέρω αν τη δημιουργούν συμφέροντα ή ιδεοληψίες... Καταλογίζω, ωστόσο, τεράστιες ευθύνες σε όλες τις κυβερνήσεις -και, προφανώς, και στη σημερινή- γιατί αφήνουν να καλλιεργηθεί ένα απαξιακό κλίμα... Διαφωνώ με τον κύριο Βερέμη. Στις μέρες μας δεν αντέχει το παλιό, «αριστοκρατικό» πανεπιστήμιο... Κι αν θέλετε να βάλουμε τα πράγματα στη θέση τους, να σας πω κάτι; Μιλάμε συνέχεια για την Αμερική. Ωραία, εκεί υπάρχουν 100 άριστα πανεπιστήμια, τα πρώτα στον κόσμο. Υπάρχουν όμως άλλα 2.000, τα οποία αγγίζουν όρια εξωφρενικά χαμηλής ποιότητας. Αλλά γι αυτό δεν μιλάει κανένας!

Για το άρθρο 16

Ιδεολόγημα τα ιδιωτικά ΑΕΙ

Και, τώρα, κύριοι, τι θα κάνουμε χωρίς το άρθρο 16; Θα διευκολυνθεί η αναζήτηση συναινέσεων ή παραμένει το αδιέξοδο;

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Με στενοχωρούσε πάντοτε η πρόταση του άρθρου 16. Θεωρούσα ότι εκτροχιάζει τη συζήτηση για τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αισθάνομαι, συνεπώς, ανακούφιση που έφυγε από τη μέση μια αντιπαράθεση περί «όνου σκιάς», για να δούμε, επιτέλους, ποιος θέλει και ποιος δεν θέλει μεταρρυθμίσεις. Το άλλοθι πλέον εκλείπει...

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Κατά βάση συμφωνώ ότι, πράγματι, η ιστορία του άρθρου 16 όξυνε τα πράγματα και παρεμπόδιζε τον διάλογο. Και όχι αδικαιολόγητα. Από τη στιγμή που άνοιξε η σχετική συζήτηση -κι εδώ διαφωνώ με τον φίλο μου, τον Θάνο- θεώρησα το θέμα μείζον. Υπό αυτή την έννοια, ασφαλώς και είναι ευχάριστο που προς το παρόν παραμερίζεται, ας μην ξεχνάμε ωστόσο ότι η θέση της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραμένει υπέρ της αναθεώρησης -ασχέτως του με ποια πλειοψηφία αυτό θα συμβεί στο μέλλον. Εν πάση περιπτώσει, το θέμα των μεταρρυθμίσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ώριμο. Προς το συμφέρον της χώρας είναι να κουβεντιάσουμε υπεύθυνα τι πρέπει να αλλάξει στα ιδρύματά μας, ώστε να ανταποκριθούμε στις σύγχρονες ανάγκες, όχι μέσω της δημιουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων, αλλά μέσω της

αναβάθμισης των δημοσίων, όπως άλλωστε συμβαίνει στην Ε.Ε.

Λ. Παπαγιαννάκης: Συμφωνώ με τον κ. Σταθόπουλο, κακώς, κάκιστα, άνοιξε το κεφάλαιο ιδιωτικοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η εμπειρία, άλλωστε, διδάσκει ότι τα προβλήματα των ΑΕΙ δεν συνδέονται με συνταγματικά ζητήματα. Και το αστέιο είναι ότι ο μεγάλος καβγάς έγινε για το τίποτα. Για μια ιδεοληψία ιδιωτικοποίησης. Για ένα ιδεολόγημα.

Για τις μεταρρυθμίσεις

Ντοκτορά... στην αντιγραφή κάνουν οι «αιώνιοι» φοιτητές

Αν σας έλεγαν ότι ο επικείμενος νόμος-πλαίσιο θα ρυθμίσει περιοριστικά δυο - τρεις θεματικές -και όχι περισσότερες- ποιες θα επιλέγατε;

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Πρώτο, ασυζητητί, θα ήταν να εκλέγονται οι πρυτανικές αρχές από όλους τους φοιτητές, ενώ σήμερα αναδεικνύονται από τους εκλέκτορες των φοιτητικών παρατάξεων. Χωρίς αυτό, θεωρώ ότι δεν μπορεί να υπάρξει καμία μεταρρύθμιση.

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι βασικό ζήτημα, συμφωνώ με τον κ. Βερέμη. Σε τελευταία ανάλυση, όπου μπορούμε να εφαρμόσουμε αμεσότερη δημοκρατία, είναι καλύτερο...

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Δεν θα μπορούσε να γίνει ένα σοβαρό μεταρρυθμιστικό σχέδιο, χωρίς να αγγίξει αυτό το θέμα. Είναι θέμα δημοκρατικών αρχών η καθολική ψηφοφορία.

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Σοβαρότατο ζήτημα, για μένα, είναι και η κατάργηση της δυναστείας του ενός και μοναδικού συγγράμματος, τουλάχιστον στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Πρόκειται για τερατώδες προηγούμενο, το οποίο, νομίζω, μόνο εμείς πρέπει να έχουμε σε όλη την Ευρώπη. Στο εξωτερικό, πας στη βιβλιοθήκη και πάντα βρίσκεις το βιβλίο που είναι στη λίστα των προς ανάγνωση... Και μαθαίνεις να το διαβάξεις δημιουργικά και όχι ως παπαγάλος!

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι αδικείται λίγο το θέμα, όταν λέμε, σχεδόν συνθηματικά, ότι το μοναδικό σύγγραμμα ευνόησε τη λογοκρισία και άλλα παρόμοια. Το σωστό είναι, ο φοιτητής, στο μάθημα το οποίο διδάσκεται, εάν θέλουμε να διατηρήσουμε τη δωρεάν παιδεία, να μπορεί να επιλέξει ένα από τέσσερα-πέντε προτεινόμενα βιβλία. Αλλά, προσέξτε, αυτό δεν γίνεται πάντοτε. Μπορεί, επί παραδείγματι, να γίνεται στην Πολιτική Επιστήμη, όπου είναι πλούσια η βιβλιογραφία, είναι εξαιρετικά δύσκολο ωστόσο να το επιχειρήσουμε παντού. Δηλαδή, στη διδασκαλία του Εμπράγματος Δικαίου ή της Αλγεβρας, τι νόημα έχουν για τους φοιτητές τα πολλά συγγράμματα; Για να τους μπερδέψουμε;

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Εγώ θα βάλω το συγκεκριμένο ζήτημα στις προτεραιότητές μου όχι μόνο ως κατάργηση του μοναδικού συγγράμματος, που είναι σίγουρα αναχρονιστικός θεσμός, αλλά και ως ανάγκη να αναθεωρηθεί συνολικά το σύστημα εκπαίδευσης και μάθησης. Να εγκαταλείψουμε, δηλαδή, την από καθέδρας διδασκαλία, που κι εμάς μας κουράζει και να τονώσουμε την αυτενέργεια του φοιτητή.

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Ένα ζήτημα που θα ενέτασσα οπωσδήποτε σε μία μεταρρύθμιση βασικών κατευθύνσεων είναι οι «αιώνιοι φοιτητές», τους οποίους αντιπαραβάλλω με τους «ενεργούς φοιτητές». Γιατί, όμως; Πρέπει να το εξηγήσω... «Έν ενεργεία» είναι ο φοιτητής που έχει κάνει λιγότερο από 6 χρόνια φοίτηση. «Αιώνιος» ή «ισόβιος» είναι αυτός που έχει κάνει πάνω από 7 χρόνια, 10, 11, 12 ή όσα θέλει... Γιατί αυτό είναι κακό κατά τη γνώμη μου; Απαντώ: γιατί οι «αιώνιοι» έρχονται στο πανεπιστήμιο μόνο για να εξεταστούν, με αποτέλεσμα να γίνονται συνήθως άσοι στην αντιγραφή. Αδικούνται οι υπόλοιποι, που περνούν το μάθημα με 2 ή 3 εξετάσεις.

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Κοίταξε, Θάνο, κι εμένα δεν μου αρέσει το φαινόμενο αυτό για λόγους αρχής. Δεν το θεωρώ, ωστόσο, μείζον πρόβλημα. Αυτά που υπερβαίνει ένα όριο ανεκτό, όπως είναι ενδεχομένως το 50% πάνω από τα προβλεπόμενα έτη σπουδών, συμφωνώ να χάνει όλα τα δικαιώματα της φοιτητικής ιδιότητας, οικονομικά, συνδικαλιστικά ή ό,τι άλλα. Αλλά, σκέφτομαι, αν έχει κάποτε κέφι να πάρει το πτυχίο με τα υπόλοιπα 5 μαθήματα που του λείπουν, γιατί να του στερήσουμε αυτό το δικαίωμα; Εγώ χαίρομαι, ξέρεις, να βλέπω καμιά φορά στο αμφιθέατρο... έναν ηλικιωμένο...

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Το θέμα των «αιωνίων» θεωρώ ότι δεν έπρεπε να ανοίξει. Ξεσηκώνει!. Και δικαιολογημένα. Έχει έναν συντηρητικό ιδεολογικό χαρακτήρα. Νομίζω, μάλιστα, ότι, τελικά, δεν θα γίνει δεκτό να τεθεί στο τραπέζι του διαλόγου... Αν ένας άνθρωπος θέλει να έχει επαφή με το πανεπιστήμιο... όλη του τη ζωή, γιατί να το απαγορεύσουμε;

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Μα οι «αιώνιοι», Λευτέρη μου, δεν πάνε στα μαθήματα. Απλώς, αντιγράφουν στις εξετάσεις! Αρα, τι κερδίζουν από την... «αιωνιότητα»;

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Μα, θα κάνουμε μεταρρύθμιση για να χτυπήσουμε την αντιγραφή;

Για το ασύλο

Να αλλάξει η νοοτροπία και όχι ο νόμος...

Πρέπει να τεθεί στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των πανεπιστημίων θέμα ασύλου;

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν νομίζω, ότι το πρόβλημα του ασύλου είναι πρόβλημα νόμου. Δεν έχω αντίρρηση να μετατεθεί η σχετική αρμοδιότητα από την Επιτροπή Ασύλου στο Πρυτανικό Συμβούλιο, αλλά δεν είναι εκεί το πρόβλημα. Θέμα βούλησης υπάρχει...

Προσωπικά, δεν είμαι υπέρ της εύκολης πρόσκλησης της δημόσιας δύναμης, αλλά εδώ εμείς φτάσαμε στην άλλη άκρη: να αποκλείεται, δηλαδή, η πρόσκλησή της. Φτάσαμε σ' αυτό που λέμε κατάχρηση. Δεν ξέρω πού αλλού μπορεί να χρησιμοποιήσω τόσο εύκολα τη λέξη κατάχρηση ενός δικαιώματος όσο εδώ. Το μήνυμα που έχει περάσει είναι ότι όλα αυτά είναι παιχνίδια! Παιδιά, πάμε να παίξουμε! Πάμε να καταλάβουμε το Πολυτεχνείο!

Όσο κι αν όλοι μας, πανεπιστημιακοί, πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καταδικάζουμε τα απαράδεκτα αυτά επεισόδια, αυτό που καταλήγουμε είναι να... μην πειράξουμε τα παιδιά. Αν φύγουν, θα φύγουν μόνο τους. Ε, νομίζω, ότι εάν δεν αλλάξει αυτή η νοοτροπία, δεν θα μας σώσει η οποιαδήποτε αλλαγή του νόμου.

Λ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Κι εγώ είμαι πάρα πολύ επιφυλακτικός στην οποιαδήποτε τροποποίηση θα διευκόλυνε την πρόσκληση της δημόσιας δύναμης. Με ενοχλεί, μάλιστα, ότι όλη αυτή η συζήτηση γίνεται με όρους ηθικοπλαστικούς, σε πλαίσιο βραχείας επικαιρότητας. Το όριο ανάμεσα στην αποδεκτή ζωηρότητα και στη μη αποδεκτή βία που ασκείται στα πανεπιστήμια δεν βρίσκεται με νόμους... Είναι θέμα κουλτούρας διαλόγου. Και εκεί πρέπει κάποια στιγμή να συνηγορήσουμε. Θα έλεγα, μάλιστα, ότι το θέμα του ασύλου μπορεί, κατ' αρχήν, να ρυθμιστεί από τους εσωτερικούς κανονισμούς των Ιδρυμάτων μας. Καθένας, όσο... αντέχουν τα κότσια του! Όσο για την ευθύνη της όποιας απόφασης, αυτή πιστεύω ότι κανονικά ανήκει στη Σύγκλητο, που είναι και το πλέον ευρύ πανεπιστημιακό σώμα.

Και κάτι επιπλέον, πέρα από «καλαμπούρια» και ηθικολογίες: αν μας ενδιαφέρει όντως η παρουσία των πανεπιστημίων, ας ενισχυθούν τα ιδρύματα

με προσωπικό εσωτερικής φύλαξης. Το Μετσόβιο το έχει ζητήσει για να εποπτευθούν οι τεράστιοι χώροι που διαθέτει -ξέρετε, η «ζωηράδα» έχει μεταφερθεί πλέον στα 1.000 στρέμματα της Πολυτεχνειούπολης, όπου πραγματοποιούνται και καθαρά εμπορικά πάρτι -αλλά κανενός δεν ιδρώνει το αυτί!

Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ: Δεν θεωρώ το άσυλο από τα φλέγοντα θέματα του πανεπιστημίου. Μπορεί να είναι φλέγον στην... τηλεόραση, γιατί κάνει εντύπωση και τραβάει την προσοχή του κόσμου. Κατανοώ ότι όλες αυτές οι εκτροπές είναι δαπανηρές, πληρώνουν οι φορολογούμενοι τα σπασμένα, αλλά δε νομίζω ότι είναι το μείζον. Η λύση που πρότεινε η δικιά μας η Επιτροπή ήταν να μπορεί το Πρυτανικό Συμβούλιο ή όποιο άλλο αξιόπιστο όργανο του πανεπιστημίου να αποφασίζει την άρση του ασύλου με πλειοψηφία και όχι ομοφωνία, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα. Αυτό νομίζω ότι θα μας έβγαζε από πολλά αδιέξοδα...

Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Θα επιμείνω ότι το βασικό που μας λείπει είναι η βούληση. Εδώ η Πυροσβεστική Υπηρεσία που είναι απέξω και οφείλει, όταν καίγεται το πανεπιστήμιο, να μπει μέσα χωρίς να ρωτήσει κανέναν, διστάζει και δεν μπαίνει! Και έχουμε κατάσταση ανάγκης -το λένε και ο Αστικός και ο Ποινικός Κώδικας.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση τ
οποιοδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γρ
Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Copyright © 2005 ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.